

KLP

Månedsrapport for september 2024

Markedskommentar

- Inflasjonen ser ut til å være under kontroll både i USA og i euro-landene
- Rentekutt fra FED og ECB, men ikke fra Norges Bank
- Amerikansk økonomi fortsetter å utvikle seg sterkt
- Oppgang i de fleste aksjemarkeder og Shanghai-børsen steg med 17,4 prosent

Økonomisk tilstand

Den økonomiske utviklingen er noe svakere enn forventet for eurolandene. Økonomiske indikatorer peker nedover for de fleste regionene, men har ennå ikke materialisert seg i økonomiene. Inflasjonen ser ut til å være under kontroll, så rentekuttene har startet i flere land. I Norge holder inflasjonen seg høy og rentekuttene er skjøvet ut i tid. Det ventes ytterligere kutt i eurolandene og USA. Utviklingen i arbeidsmarkedet i USA vil avgjøre tempoet i kuttene fra FED (den amerikanske sentralbanken).

USA

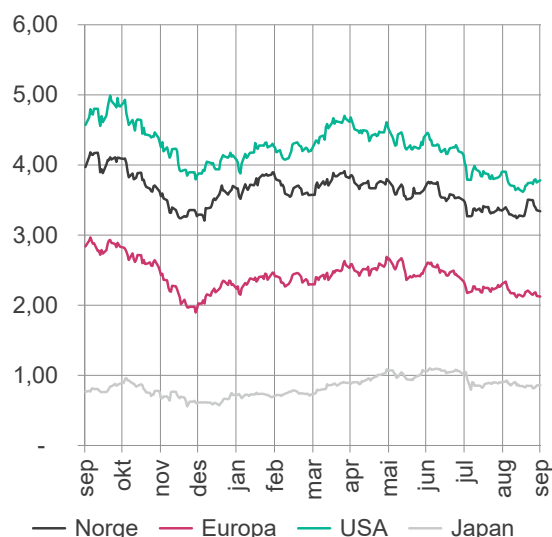
Den 18. september kuttet FED styringsrenten med 0,50 prosentpoeng til 4,75-5,0 prosent. Markedet var usikre på om kuttet ville bli på 0,25 eller 0,50 prosentpoeng. De siste indikatorene viser at den økonomiske aktiviteten fortsetter å utvikle seg i ett solid tempo. Det er færre nye jobber, og arbeidsledigheten har økt, men er fortsatt lav. Inflasjonen beveger seg fortsatt mot målet på 2 prosent, men er fortsatt litt for høy. Sentralbanken er mer sikre på at inflasjonen er på vei mot målet på 2 prosent og vurderer risikoen for å nå målet på sysselsetting og inflasjon som balansert. I vurderingen av ytterligere rentekutt vil FED vurdere innkomne data og utsiktene for

økonomien.

Arbeidsmarkedet blir gradvis svakere, men karakteriseres fortsatt som stramt. Antallet personer som søker arbeidsledighetspenger er nå 218.000 mennesker. Antallet som søker for påfølgende uker er 1,83 millioner.

I august falt inflasjonen til 2,5 prosent på årsbasis, mens kjerneinflasjonen var uendret på 3,2 prosent. Sentralbankens foretrukne mål for prisvekst er kjernedeflatoren for privat forbruk. Denne økte svakt og er nå på 2,7 prosent årlig rate, fortsatt over FEDs mål på 2,0 prosent.

10 års rente i %

Case-Shiller indeksen, som viser utviklingen i de amerikanske boligprisene, viser fortsatt en svakere utvikling, men er fortsatt opp med 5,9 prosent det siste året.

Sentralbanken har sagt at de er dataavhengig når de skal vurdere ytterligere rentekutt. De har også presisert at selv om de kuttet på 0,50 prosentpoeng sist, er det ikke en selvfølge at de vil gjøre dette fremover. Markedet priser inn rentekutt på til sammen 0,75 prosentpoeng ut året. Det vil si at det ventes ett kutt på 0,25 og ett kutt

på 0,50 prosentpoeng. Så lenge arbeidsmarkedet ikke viser tegn til stor økning i ledigheten, tror vi FED vil holde seg til 0,25 prosentpoeng på møtene fremover.

Europa

Den 12. september kuttet som ventet ECB (den europeiske sentralbanken) innskuddsrenten (styringsrenten) med 0,25 prosentpoeng til 3,50 prosent og reporenten ble kuttet til 3,65 prosent. Differansen mellom innskuddrenten og reporenten vil være 15 basispunkter fremover. På bakgrunn av utsiktene for inflasjonen, fant sentralbanken det nå riktig å ta nok et steg i retning av å moderere innstramningene i pengepolitikken. Samtidig ble nye prognoser for inflasjonen og vekst lagt frem. Inflasjonen og kjerneinflasjonen ventes å falle til henholdsvis 1,9 prosent og 2,0 prosent i 2026. Innenlandsk inflasjon er høy, og lønninger er fortsatt på ett høyt nivå. Det er tegn til at arbeidskostnadene er i ferd med å moderere seg. Finansielle forhold er fortsatt innstrammende og den økonomiske aktiviteten lav, noe som reflekterer svakt privat konsum og lave investeringer. Veksten anslås til 0,8 prosent i 2024 og stigende til 1,5 prosent i 2026. Disse anslagene er revurdert noe ned siden forrige rapport, grunnet lavere innenlandsk etterspørsel de neste kvartalene.

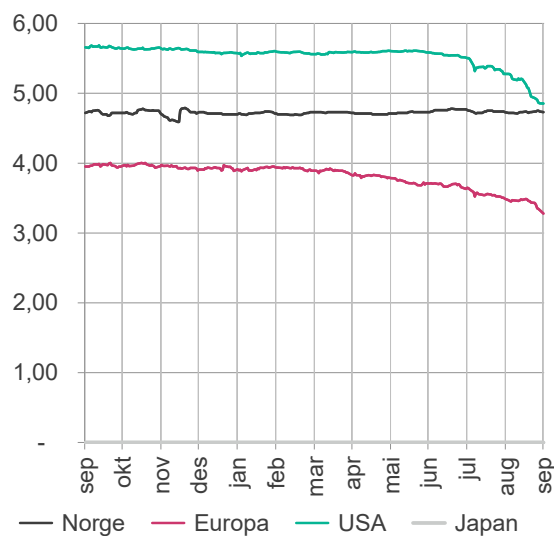
Arbeidsledigheten for eurolandene var uendret på 6,4 prosent i august. Ledigheten ligger på 3,5 prosent i Tyskland og 7,5 prosent i Frankrike, mens land syd i eurosone, som Spania og Italia, ligger på henholdsvis 11,3 prosent og 6,2 prosent.

Prisveksten falt og ligger nå på en årsvekst på 1,8 prosent. Kjerneinflasjonen falt noe og er nå på 2,7 prosent. Det er fallet i ener-

giprisene som trekker inflasjonen ned. Det kan ta tid å få ned kjerneinflasjonen.

Markedene priser nå inn 90 prosent sjanse for ett rentekutt i oktober, og totalt litt over to rentekutt innen utgangen av desember. ECB gjentar nok en gang at de ikke har noen forhåndsbestemt rentebane, men er dataavhengige.

3 mnd rente i %

Norge

Den 19. september holdt som ventet Norges Bank renten uendret på 4,50 prosent. Sentralbanken har hevet styringsrenten mye for å få bukt med den høye prisveksten, og siden desember i fjor har renten ligget på 4,50 prosent. Renten har bidratt til å kjøle ned norsk økonomi og til å dempe prisveksten. Arbeidsledigheten har økt noe fra ett lavt nivå. Prisveksten har avtatt mye fra toppen, men den underliggende prisveksten har ikke falt like mye, og vi venter at høy vekst i bedriftenes kostnader og svekkelsen av kronen vil bremse den videre nedgangen i prisveksten. Prognosen i denne rapporten indikerer en styringsrente som blir liggende på 4,5 prosent ut året, før den settes gradvis ned fra første kvartal 2025. Prognosen

indikerer en litt raskere nedgang i renten gjennom 2025. Den økonomiske veksten ventes å ta seg litt opp i årene fremover. Arbeidsledigheten vil trolig øke noe. Inflasjonen anslås å nærme seg 2 prosent mot slutten av 2027.

I september svekket kronen seg fra 11,71 til 11,76 mot euro og fra 133,11 til 134,46 i forhold til den handelsvektede indeksen. Norges Bank vil selge 400 millioner kroner på vegne av staten hver dag i oktober.

Ved utgangen av september var arbeidsledigheten målt av NAV på 73.600 personer. Det er 58.900 helt ledige og 14.800 på tiltak, noe som utgjør 2,5 prosent ledighet. Justert for normale sesongvariasjoner var det en økning på 1.400 arbeidsledige. Siden nyttår har ledigheten økt svakt, og det er forventet at denne trenden vil fortsette ut året. Den totale ledigheten, som inkluderer de som er delvis ledige, er på 95.100 personer, opp fra 93.700 i august. Dette tilsvarer 3,2 prosent av arbeidsstyrken. Ledigheten, målt ved arbeidskraftundersøkelsen (AKU) fra SSB var uendret på 4,0 prosent. Sentralbanken vektlegger NAV sine tall.

Veksten i konsumprisindeksen falt i august til 2,6 prosent på årsbasis. Kjerneinflasjonen falt til 3,2 prosent, under Norges Banks anslag på 3,6 prosent. Det var spesielt nedgangen i barnehageprisene som trakk inflasjonen ned. Importerte kjernepriser økte til 2,0 prosent, mens innenlandsk skapt inflasjon var 3,8 prosent. Dette viser at den norske inflasjonen fortsatt trekkes ned av internasjonale priser.

Kredittveksten steg i juli og er nå på 3,8 prosent. Kredittveksten for husholdninger

tok seg litt opp og er nå på 3,5 prosent. Dette kan henge sammen med oppgangen i boligprisene. Bedriftenes kredittvekst økte til 2,5 prosent. Detaljhandelen steg med 0,2 prosent i august, etter en økning på 1,2 prosent i juli.

Etter de siste signalene fra Norges Bank priser markedene kun inn en liten sannsynlighet for rentekutt i desember. De fleste venter første rentekutt i mars 2025. Utviklingen for den norske kronen vil som vanlig være en joker for Norges Bank.

RENTEMARKEDENE

Internasjonalt og Norge

I september har de korte og lange rentene falt internasjonalt, men har vært tilnærmet uendret i Norge. Fallet internasjonalt skyldes rentekutt og lavere inflasjon. Kredittspreadene har vært tilnærmet uendret i september.

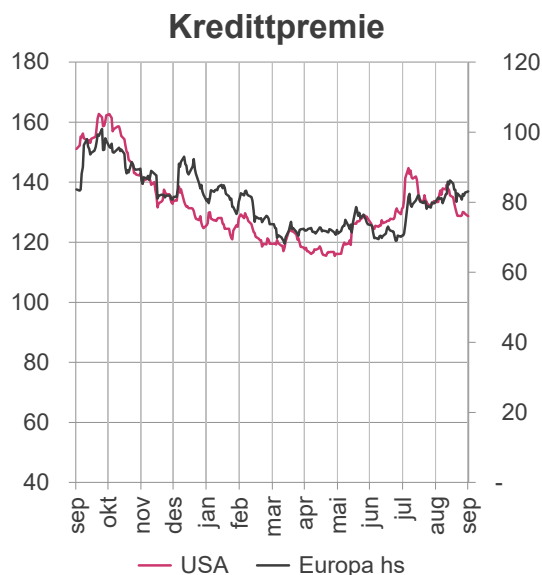
I september måned har de korte fondene levert en god avkastning, mens de lange fondene har gitt noe lavere avkastning som følge av svakt stigende renter og lavere løpende avkastning. De fleste fondene har levert en avkastning som har vært bedre enn sine respektive indekser.

Kreditt

Kredittpåslaget mellom Bloomberg Global Aggregate Corporate Index og statsobligasjoner med tilsvarende løpetid ble redusert med om lag 0,03 prosentpoeng gjennom september og endte på 0,99 prosent. Kredittpåslaget var forholdsvis uendret for obligasjoner denominert i euro og pund, så den reduksjonen skjedde hovedsakelig i obligasjoner denominert i amerikanske og kanadiske dollar.

Det var også en reduksjon i alle de viktig-

ste statsrentene gjennom måneden. Denne reduksjonen bidro til en positiv valuta-sikret månedsavkastning på 1,5 prosent for Bloomberg Global Aggregate Corporate Index.

I september var det igjen god fart i markedet for nyutstedelser. Totalt kom det 366 nye obligasjoner til markedet, noe som i sum bidro til å øke netto utestående volum av globale kredittobligasjoner med 2,04 prosentpoeng. Den største enkeltutstederen denne måneden var Hewlett Packard Enterprise Co. som uestedte seks obligasjoner med et samlet volum på USD 9 mrd. Dette ble gjort for å bidra til å finansiere kjøpet av Juniper Networks Inc.

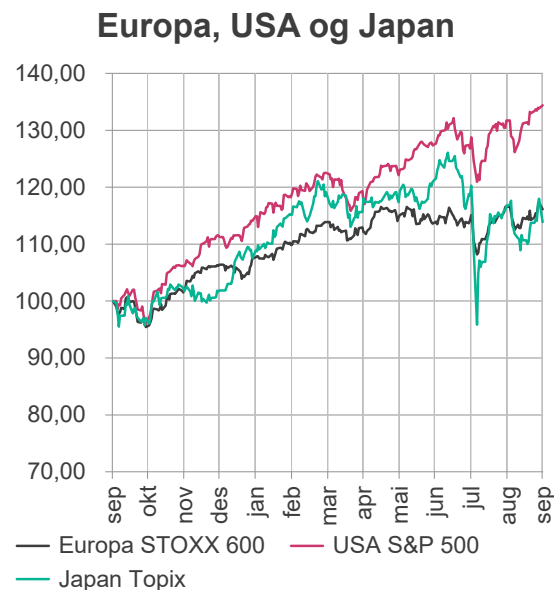
AKSJEMARKEDENE

Globalt

De globale aksjemarkedene (MSCI World målt i lokal valuta) steg med 1,5 prosent i september. Hittil i år er MSCI World opp hele 18,7 prosent. Den amerikanske samleindeksen S&P 500 steg med 2,0 prosent, og den teknologitunge Nasdaq-indeksen steg med 2,7 prosent i løpet av måneden. Europa (STOXX 600) falt med 0,6 prosent, men Kina (Shanghai composite) steg med oppsiktsvekkende 17,4 prosent. På bransjenivå var «utilities» og diskresjonært konsum sterkest med oppgang på henholdsvis

5,3 og 5,1 prosent. Energi og helse var svakest med fall på henholdsvis 3,5 og 3,1 prosent.

Aksjemarkedene i både USA og Europa har steget mye i år. I USA har realøkonomien utviklet seg overraskende sterkt, og på begge sider av Atlanteren har inflasjonen kommet relativt smertefritt ned mot sentralbankenes målsetting. Både FED og ECB har derfor kunnet kutte styringsrentene i september, og markedene forventer at flere kutt vil komme utover høsten og til neste år. Alt dette skaper et gunstig klima for aksjer. Aksjemarkedene har heller ikke latt seg affisere av den geopolitiske usikkerheten som ser ut til å bli stadig større – de mange pågående konfliktene berører tross alt ikke de store økonomiene i særlig grad.

Det kinesiske aksjemarkedet har lenge utviklet seg svakt blant annet pga. bekymring for avtakende vekst i kinesisk økonomi. Fallende eiendomspriser og pessimistiske konsumenter er blant problemene Kina sliter med. Men i september steg Shanghai-børsen plutselig med over 17 prosent. Etter svak kursutvikling var børsen blitt billig med et P/E-tall på rundt 10. Samtidig annonserte kinesiske myndigheter en stor

stimulansepakke med lavere renter og likviditetstilførsel til banksystemet. Når pessimismen i utgangspunktet er stor, så skal det ikke mye til for å løfte aksjekursene vesentlig.

Mer Samfunnsansvar

KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar hadde en positiv avkastning på 1,0 prosent i september. Det valutastikrede fondet steg 1,1 prosent der den marginale forskjellen skyldes at kronen styrket seg. Avkastningen var 0,3 prosent svakere enn referanseindeksen MSCI World. Sektormessig gjorde eiendom og elektrisitetsforsynings-aksjer det best for måneden. Oljeprisen svekket seg gjennom måneden, slik at energiaksjer var negative. Største positive bidrag for måneden kom fra teknologiaksjene Microsoft og IBM, i tillegg til det amerikanske resirkuleringselskapet Radius, som steg mer enn 22 prosent. Fondets overvekt i sistnevnte ga et fint bidrag relativt til indeks, mens nullvekten vår i Tesla førte til mindreavkastning. Hittil i år er fondets avkastning på 21,1 prosent, noe som er 2,1 prosent svakere enn indeksen.

KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar steg 0,6 prosent i september. Dette var 0,8 prosent mer enn referanseindeksen. Viktigste bidrag denne måneden var den danske vindkraftprodusenten Ørsted. Aksjen steg 14 prosent og var en stor del av meravkastningen for fondet. Hittil i år er fondets avkastning 16,2 prosent, noe som er 1,4 prosent bedre enn indeksen.

KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar steg 7,5 prosent i september. Avkastningen var hele 1,4 prosent bedre enn indeksen. Mot slutten av måneden kom kinesiske myndigheter med kraftfulle stimulanse tiltak for å bedre spesielt en tynget eiendomssektor, men også generell

etterspørsel og aksjemarkedet. De kinesiske aksjene i fondet steg snaut 28 prosent for måneden anført av solteknologiaktører og elbilprodusenter. Nio steg for eksempel nesten 80 prosent, alt på noen få dager. Fondet er nøytralvektet Kina som land relativt til indeksen, men har en høyere andel av relativt lavt verdsette aksjer. Disse selskapene reagerer ekstra positivt på tiltakene innført. Hittil i år er fondets avkastning 17,0 prosent, noe som er 4,2 prosent svakere enn indeksen.

Norge

Oljeprisen fortsatte å falle gjennom september, blant annet som følge av ytterligere frykt for at OPEC+ endrer strategi til å ta tilbake tapte markedsandeler på bekostning av en høyere oljepris. Oljeprisfallet har bidratt til å tyngte energisektoren ytterligere, med den Globale MSCI Energiindeksen ned 3,5 prosent i september.

Energitunge Oslo Børs (OSEBX) falt med dette 1,6 prosent, mens i USA var S&P 500 opp med 2,0 prosent, og Nasdaq var opp med 2,7 prosent. Det har i september vært flere profit warnings, noe som har gitt store utslag i enkeltaksjer, uten at børsindeksene har reagert nevneverdig. Det er likevel en

indikasjon på at inntjeningsforventningene er høye, samt at en ser tegn til svakere etterspørsel i enkelte sektorer. Råvareaksjer var svake i begynnelsen av måneden, men snudde opp i lys av nye store lanserte støt-
tepakker i Kina. I skrivende stund har olje-
prisen bykset opp USD5/fat som følge av
vesentlig økt spenningsnivå i Midtøsten.

Vi har ikke foretatt noen vesentlige endringer i porteføljen i løpet av måneden. Porteføljen falt med 1,3 prosent i perioden, mens fondsindeksen OSEFX var ned 1,2 prosent. Månedens beste bidragsyttere var undervektene våre i Aker BP, TGS og Kitron, i tillegg til overvektene i Schibsted, Orkla og Mowi. De mest negative bidragsytterne i måneden var overvektene i Nordic Semiconductor og Aker, samt undervektene i Norsk Hydro, MPC Container Ships og Yara.

Nøkkeltall - utvalgte aksjeindekser ved siste månedsslutt

	Hist PE	Est PE	Pris/bok	Return on Equity	Est utbytte
MSCI World	23,1	21,0	3,62	14,0 %	1,8 %
S&P 500 Index	26,1	24,1	5,09	17,8 %	1,3 %
MSCI Europa	15,7	14,9	2,14	11,5 %	3,3 %
DAX Index (Frankfurt)	16,0	14,5	1,71	9,3 %	2,9 %
FTSE 100 Index (London)	14,6	12,5	1,89	10,0 %	3,8 %
CAC 40 Index (Paris)	14,0	14,2	1,87	11,5 %	3,3 %
MSCI Japan	16,2	15,5	1,48	9,0 %	2,3 %
MSCI AC Asia Pacific	18,0	15,4	1,85	9,8 %	2,5 %
Oslo Børs Hovedindeks	12,2	11,2	1,80	16,2 %	6,4 %
Oslo Børs Fondindeks	12,8	11,7	1,81	15,6 %	6,1 %
VINX 30 Index (Norden)	16,9	19,2	3,35	15,8 %	3,1 %
Stockholm 30 Index	14,1	17,8	2,40	14,9 %	3,4 %
Copenhagen 20 Index	29,1	26,2	6,25	12,7 %	1,8 %
Helsinki 25 Index	15,9	15,5	1,91	10,0 %	4,6 %
MSCI Emerging Markets	16,3	14,0	1,92	11,1 %	2,7 %
MSCI Brazil	9,3	9,4	1,53	16,0 %	5,9 %
MSCI Russia	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
MSCI India	29,4	27,7	4,86	16,3 %	1,2 %
MSCI China	13,5	11,7	1,53	10,6 %	2,4 %

Kilde: Bloomberg

Avkastning for KLP-fondene pr. 30.09.2024

	Klasse	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE ¹	Referanseindeks
		Fond	Indeks	Diff.	Fond	Indeks	Diff.		
INDEKSFOND									
KLP AksjeNorge Indeks	P	-1,64 %	-1,61 %	-0,04 %	8,17 %	8,40 %	-0,22 %	0,06 %	Oslo Børs Hovedindeks (OSEBX)
	S	-1,64 %	-1,61 %	-0,03 %	8,23 %	8,40 %	-0,17 %	0,06 %	
KLP AksjeNorden Indeks	P	-2,82 %	-2,84 %	0,02 %	16,06 %	15,17 %	0,90 %	0,32 %	MSCI Nordic Countries IMI Index
	S	-2,81 %	-2,84 %	0,03 %	16,14 %	15,17 %	0,98 %	0,32 %	
KLP AksjeGlobal Indeks	P	1,13 %	1,26 %	-0,13 %	23,14 %	23,27 %	-0,13 %	0,19 %	MSCI World Developed Markets
	S	1,14 %	1,26 %	-0,12 %	23,21 %	23,27 %	-0,06 %	0,19 %	
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret	P	1,27 %	1,45 %	-0,18 %	17,90 %	18,09 %	-0,19 %	0,23 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	1,28 %	1,45 %	-0,17 %	18,01 %	18,09 %	-0,07 %	0,23 %	
	S-1	1,27 %	1,45 %	-0,18 %	17,93 %	18,09 %	-0,16 %	0,23 %	
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks	P	1,28 %	1,30 %	-0,02 %	15,07 %	15,14 %	-0,07 %	0,12 %	MSCI World Small Cap
	S	1,29 %	1,30 %	-0,01 %	15,13 %	15,14 %	-0,01 %	0,12 %	
KLP AksjeVerden Indeks	P	1,62 %	1,75 %	-0,13 %	22,81 %	23,07 %	-0,26 %	0,19 %	MSCI All Country World
	S	1,63 %	1,75 %	-0,12 %	22,92 %	23,07 %	-0,15 %	0,19 %	
KLP AksjeFremv Markeder Indeks	P	6,03 %	6,08 %	-0,05 %	20,61 %	21,20 %	-0,59 %	0,60 %	MSCI Emerging Market
	S	6,04 %	6,08 %	-0,04 %	20,69 %	21,20 %	-0,51 %	0,60 %	
KLP AksjeEuropa Indeks	P	-0,30 %	-0,18 %	-0,12 %	17,64 %	16,96 %	0,68 %	0,47 %	MSCI Europe
	S	-0,29 %	-0,18 %	-0,11 %	17,71 %	16,96 %	0,75 %	0,47 %	
KLP AksjeEuropa Indeks Valutasikret P	P	-0,74 %	-0,62 %	-0,11 %	11,94 %	11,32 %	0,62 %	0,45 %	MSCI Europe valutasikret
	S	-0,73 %	-0,62 %	-0,11 %	12,03 %	11,32 %	0,71 %	0,45 %	
KLP AksjeUSA Indeks	P	1,52 %	1,54 %	-0,03 %	25,84 %	25,82 %	0,02 %	0,19 %	MSCI USA
	S	1,52 %	1,54 %	-0,02 %	25,93 %	25,82 %	0,11 %	0,19 %	
	S-USD ³	2,10 %	2,12 %	-0,02 %	21,45 %	21,32 %	0,13 %	0,19 %	
KLP AksjeUSA Indeks Valutasikret	P	1,93 %	1,99 %	-0,07 %	20,24 %	20,06 %	0,18 %	0,23 %	MSCI USA valutasikret
	S	1,94 %	1,99 %	-0,06 %	20,34 %	20,06 %	0,28 %	0,23 %	
KLP AksjeAsia Indeks	P	1,08 %	1,42 %	-0,34 %	16,50 %	17,44 %	-0,94 %	0,41 %	MSCI Pacific
	S	1,08 %	1,42 %	-0,33 %	16,57 %	17,44 %	-0,87 %	0,41 %	
KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret	P	0,02 %	0,33 %	-0,31 %	14,52 %	15,31 %	-0,79 %	0,42 %	MSCI Pacific valutasikret
	S	0,03 %	0,33 %	-0,30 %	14,61 %	15,31 %	-0,70 %	0,42 %	
SVANEMERKEDE FOND									
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	P	0,98 %	1,26 %	-0,27 %	21,22 %	23,27 %	-2,05 %	2,04 %	MSCI World Dev. Markets
	S	0,99 %	1,26 %	-0,27 %	21,28 %	23,27 %	-1,99 %	2,04 %	
KLP AksjeGlobal Mer S.ansvar Val.sik.	P	1,07 %	1,45 %	-0,37 %	16,11 %	18,09 %	-1,98 %	1,91 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	1,08 %	1,45 %	-0,37 %	16,19 %	18,09 %	-1,89 %	1,91 %	
KLP AksjeFremv. M. Mer S.ansvar	P	7,52 %	6,08 %	1,44 %	17,14 %	21,20 %	-4,06 %	2,99 %	MSCI Emerging Market
	S	7,53 %	6,08 %	1,45 %	17,20 %	21,20 %	-3,99 %	2,99 %	
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar	P	0,62 %	-0,17 %	0,78 %	16,24 %	14,81 %	1,43 %	2,66 %	MSCI Nordic Countries IMI 10/40
	S	0,62 %	-0,17 %	0,79 %	16,31 %	14,81 %	1,50 %	2,66 %	
KLP Obligasjon Global Mer S.ansvar	P	1,34 %	1,50 %	-0,16 %	3,81 %	4,36 %	-0,54 %	0,26 %	Barclays Global Agg. Corp. SR
	S	1,34 %	1,50 %	-0,16 %	3,88 %	4,36 %	-0,48 %	0,26 %	
KLP Obligasjon 1 år Mer S.ansvar	P	0,36 %	0,34 %	0,03 %	4,31 %	3,73 %	0,59 %	0,60 %	NBP Norw. RM1-RM3 Dur. 1 ldx
	S	0,36 %	0,34 %	0,03 %	4,32 %	3,73 %	0,59 %	0,60 %	
KLP Nåtid Mer Samfunnsansvar	P	0,68 %	0,72 %	-0,04 %	4,08 %	3,95 %	0,13 %	0,40 %	Kombinasjonsindeks
	S	0,69 %	0,72 %	-0,04 %	4,15 %	3,95 %	0,20 %	0,40 %	
KLP Kort Horisont Mer Samfunnsansvar	P	0,83 %			6,64 %				Fondet har ikke indeks
	S	0,84 %			6,71 %				
KLP Lang Horisont Mer S.ansvar	P	1,12 %			12,54 %				Fondet har ikke indeks
	S	1,13 %			12,58 %				
KLP Framtid Mer Samfunnsansvar	P	1,51 %			18,77 %				Fondet har ikke indeks
	S	1,52 %			18,83 %				

Avkastning for KLP-fondene pr. 30.09.2024

	Klasse	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE ¹	Referanseindeks
		Fond	Indeks	Diff.	Fond	Indeks	Diff.		
AKTIVE AKSJEFOND									
KLP AksjeNorge Aktiv	P	-1,31 %	-1,21 %	-0,10 %	12,07 %	10,72 %	1,35 %	1,75 %	Oslo Børs Fondindeks (OSEFX)
	S	-1,29 %	-1,21 %	-0,08 %	12,28 %	10,72 %	1,56 %	1,75 %	
FAKTORFOND									
KLP AksjeGlobal Flerfaktor	P	0,48 %	1,26 %	-0,78 %	20,43 %	23,27 %	-2,84 %	5,01 %	MSCI World Developed Markets
	S	0,49 %	1,26 %	-0,77 %	20,52 %	23,27 %	-2,75 %	5,01 %	
KLP AksjeGlobal Flerfaktor Valutasikret	P	0,63 %	1,45 %	-0,82 %	15,68 %	18,09 %	-2,41 %	4,84 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	0,64 %	1,45 %	-0,81 %	15,79 %	18,09 %	-2,30 %	4,84 %	
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	P	0,83 %	1,30 %	-0,47 %	17,12 %	15,14 %	1,98 %	4,78 %	MSCI World Small Cap
	S	0,84 %	1,30 %	-0,46 %	17,22 %	15,14 %	2,08 %	4,78 %	
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	P	6,27 %	6,08 %	0,19 %	21,52 %	21,20 %	0,32 %	4,41 %	MSCI Emerging Markets
	S	6,28 %	6,08 %	0,20 %	21,63 %	21,20 %	0,43 %	4,41 %	
RENTEFOND									
KLP Likviditet	P	0,40 %	0,41 %	-0,01 %	3,97 %	3,84 %	0,13 %	0,06 %	NBP Liquidity Low Risk Index
	S	0,40 %	0,41 %	-0,01 %	3,98 %	3,84 %	0,14 %	0,06 %	
KLP FRN	P	0,51 %	0,47 %	0,04 %	4,86 %	4,52 %	0,34 %	0,17 %	NBP Norw. RM1-RM3 Fl. Rate Idx
	S	0,51 %	0,47 %	0,04 %	4,87 %	4,52 %	0,35 %	0,17 %	
KLP Kort Stat	P	0,31 %	0,31 %	-0,01 %	3,22 %	3,27 %	-0,05 %	0,02 %	NBP Norw. Gov. TB
	S	0,31 %	0,31 %	0,00 %	3,23 %	3,27 %	-0,04 %	0,02 %	
KLP Obligasjon 1 år	P	0,37 %	0,34 %	0,03 %	4,00 %	3,63 %	0,37 %	0,12 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 1 Idx
	S	0,37 %	0,34 %	0,03 %	4,01 %	3,63 %	0,37 %	0,12 %	
KLP Obligasjon 3 år	P	0,20 %	0,21 %	-0,01 %	3,60 %	3,40 %	0,20 %	0,17 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 3 Idx
	S	0,20 %	0,21 %	-0,01 %	3,61 %	3,40 %	0,21 %	0,17 %	
KLP Obligasjon 5 år	P	0,03 %	0,09 %	-0,06 %	3,12 %	2,94 %	0,18 %	0,31 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 5 Idx
	S	0,03 %	0,09 %	-0,06 %	3,13 %	2,94 %	0,18 %	0,31 %	
KLP Statsobligasjon	P	0,14 %	0,09 %	0,05 %	3,10 %	2,87 %	0,23 %	0,13 %	NBP Norw. Gov. Bonds Index
	S	0,14 %	0,09 %	0,05 %	3,11 %	2,87 %	0,24 %	0,13 %	
KLP Kredittobligasjon	P	0,28 %	0,22 %	0,06 %	4,11 %	3,67 %	0,44 %	0,69 %	NBP Norw. RM1-RM3 Dur. 3 Idx
	S	0,28 %	0,22 %	0,06 %	4,12 %	3,67 %	0,45 %	0,69 %	
KLP Obligasjon Global	P	1,47 %	1,50 %	-0,04	4,02 %	4,36 %	-0,34	0,21 %	Barclays Global Agg. Corp. SR
	S	1,47 %	1,50 %	-0,03	4,08 %	4,36 %	-0,28	0,21 %	
KLP Obligasjon Global 3 år	P	0,94 %	0,95 %	-0,01	4,09 %	4,25 %	-0,15	0,14 %	Barclays Global Agg. Credit 1-5 Yrs
	S	0,95 %	0,95 %	0,00 %	4,16 %	4,25 %	-0,09	0,14 %	
FONDSPAKKER									
KLP Nåtid	P	0,63 %	0,63 %	0,00 %	4,03 %	3,98 %	0,06 %	1,02 %	Kombinasjonsindeks
	S	0,64 %	0,63 %	0,01 %	4,11 %	3,98 %	0,14 %	1,02 %	
KLP Kort Horisont	P	0,72 %			6,59 %				Fondet har ikke indeks
	S	0,73 %			6,67 %				
KLP Lang Horisont	P	0,90 %			12,59 %				Fondet har ikke indeks
	S	0,91 %			12,64 %				
KLP Framtid	P	1,13 %			18,80 %				Fondet har ikke indeks
	S	1,14 %			18,87 %				
SPESIALFOND									
KLP Alfa Global Energi	S	0,68 %			6,73 %		4,83 %		NBP Norw. Gov. Dur. 0,25 Idx
KLP Alfa Global Rente	S	1,00 %			6,02 %		2,75 %		NBP Norw. Gov. Dur. 0,25 Idx

	Effektiv rente ² (%)	Løpende rente ² (%)	Rentefølsomhet (%)	Kredittfølsomhet (år)
RENTEFOND				
KLP Kort Stat	4,33	4,33	0,38	0,00
KLP Statsobligasjon	3,55	3,55	4,97	0,00
KLP Likviditet	4,70	4,87	0,22	0,59
KLP Obligasjon 1 år	4,38	4,48	1,10	1,24
KLP Obligasjon 3 år	4,02	4,09	2,98	2,93
KLP Obligasjon 5 år	3,91	3,92	4,94	4,55
KLP FRN	4,37	5,26	0,12	2,23
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	4,43	4,81	0,93	1,71
KLP Kredittobligasjon	4,14	4,39	2,89	3,13
KLP Obligasjon Global 3 år	4,64	4,20	2,51	2,41
KLP Obligasjon Global	4,78	4,57	5,81	5,73
KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar	4,90	4,73	5,77	5,78

¹ Tracking error er ex-post, dvs et historisk basert tall basert på 12 månedlige avkastninger i forhold til referanseindeks, uten effekter fra svingprising.

² Effektiv rente er beregnet som markedsverdivektet yield. Yelden på norske papirer regnes med forfall lik første call dato. For FRNer beregnes yield med en forward fixingkurve. Effektiv rente vil kunne endres fra dag til dag, og er derfor ingen garanti for avkastningen i perioden den er beregnet for. For valutasikring er rentedifferanser på kurven tilsvarende hver enkelt valutas durasjon i porteføljen lagt til grunn.

Løpende rente er beregnet som markedsverdivektet yield. Yelden på norske papirer regnes med forfall lik første call dato. For FRNer beregnes yelden basert på 3M NIBOR. Løpende rente vil kunne endres fra dag til dag, og er derfor ingen garanti for avkastningen i perioden den er beregnet for. For valutasikring beregnes carry med utgangspunkt i rentedifferansene på dagens markedskontrakter.

³ Avkastning for KLP AksjeUSA Indeks USD er oppgitt i amerikanske dollar.

Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, verdipapirfondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Verdien på fond som investerer i internasjonale markeder kan stige eller falle med valutasvingninger.

Følgende informasjon er oversatt fra engelsk:

Kilde: MSCI. Denne informasjonen er kun til internt bruk og kan ikke distribueres eller brukes i forbindelse med utstedelse, tilbud eller salg av verdipapirer, finansielle produkter eller indekser. Verken MSCI eller annen tredjepart som er involvert i eller er forbundet med innsamling eller opprettelse av MSCI-dataene («MSCI»-partene) gir eksplisitte eller underforståtte garantier eller representasjoner av slike data (eller det som skal oppnås ved bruk av dem), og MSCI-partene fraskriver seg herved uttrykkelig alle garantier for originalitet, nøyaktighet, fullstendighet, salgbarhet eller egnethet for et bestemt formål med hensyn til slike data. Uten å legge begrensninger på noe av det foregående, skal ingen av MSCI-partene under noen omstendigheter ha ansvar for noen direkte, indirekte, spesielle straffer, følgetap eller andre tap (inkludert tapt fortjeneste) selv om de blir varslet om mulige tap.

11

Kilde: Euronext. Alle rettigheter til Euronext-indeksene og/eller Euronext-indeksenes varemerker tilhører Euronext og/eller dets lisensgivere. Verken Euronext eller dets lisensgivere har ansvar for eventuelle feil eller utelatelser i Euronext-indeksene eller underliggende data. Ingen videre distribusjon av Euronext-data og/eller bruk av Euronext-indeksvaremerker, med det formål å lage og/eller drifte et finansielt produkt, er tillatt uten Euronexts uttrykkelige eksplisitte skriftlige samtykke.

Kilde: Nordic Bond Pricing AS («NBP»). Alle rettigheter forbeholdt. Verken NBP eller dets lisensgivere har ansvar for eventuelle feil eller utelatelser i NBP-indeksene eller underliggende data. Ingen videre distribusjon av NBP-data og/eller bruk av NBP-indeks, med det formål å opprette og/eller drifte et finansielt produkt, er tillatt uten NBPs uttrykkelige skriftlige samtykke. NBP og/eller dets lisensgivere bestreber seg på å sikre at informasjonen som gis er nøyaktig, men garanterer ikke nøyaktigheten eller påliteligheten og påtar seg intet ansvar for direkte eller indirekte tap som oppstår på grunn av unøyaktigheter eller utelatelser. NBP og/eller dets lisensgivere påtar seg intet ansvar for noen beslutninger eller handlinger som er tatt som følge av informasjonen.

Kilde grafer og nøkkelindekser: Bloomberg Finance LP. Bloomberg® og de tilhørende lisensierte indeksene («indeksene») er tjenestemerker for Bloomberg Finance L.P. og dets tilknyttede selskaper, inkludert Bloomberg Index Services Limited («BISL»), administratoren av indeksene (samlet «Bloomberg») og har blitt lisensiert for bruk til visse formål av KLP Kapitalforvaltning AS («Lisenstakeren»). Bloomberg er ikke tilknyttet lisensinnehaveren, og Bloomberg verken godkjenner, vurderer eller anbefaler de finansielle produktene det refereres til her («finansielle produkter»). Bloomberg garanterer ikke aktualitet, nøyaktighet eller fullstendighet av data eller informasjon knyttet til indeksene eller de finansielle produktene.

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) 30.09.24	Kapital pr. fond 30.09.24	Årlig Forvalt- ningshonorar	Min. Kostpris
	Andelsklasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP AksjeNorge Indeks	P	3755,55	20 166	0,18	100
	S	4364,31		0,09	10 mill
KLP AksjeNorden Indeks	P	9781,14	9 129	0,18	100
	S	1435,80		0,09	10 mill
KLP AksjeGlobal Indeks	P	3239,87	88 289	0,18	100
	S	7949,38		0,09	10 mill
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret P	P	3935,83	43 143	0,25	100
	S	4427,75		0,12	10 mill
	S-1	4353,79		0,22	1 mill
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks	P	1995,56	16 813	0,33	100
	S	2005,83		0,25	10 mill
KLP AksjeVerden Indeks	P	6746,88	12 491	0,25	100
	S	1517,98		0,13	10 mill
KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks	P	2974,11	17 936	0,28	100
	S	3059,95		0,18	10 mill
KLP AksjeEuropa Indeks	P	2205,35	4 281	0,20	100
	S	3438,15		0,09	10 mill
KLP AksjeEuropa Indeks Valutasikret	P	1879,54	1 191	0,23	100
	S	2616,95		0,12	10 mill
KLP AksjeUSA Indeks	P	3753,44	15 346	0,20	100
	S	1588,24		0,09	10 mill
	S-USD	6602,96		0,06	USD 50 mill
KLP AksjeUSA Indeks Valutasikret	P	2499,70	1 072	0,23	100
	S	4311,64		0,12	10 mill
KLP AksjeAsia Indeks	P	2178,30	1 660	0,20	100
	S	2973,82		0,10	10 mill
KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret	P	2128,04	361	0,23	100
	S	2042,85		0,13	10 mill
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	P	2569,97	11 961	0,18	100
	S	1511,81		0,10	10 mill
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar Valutasikret	P	1702,40	3 814	0,23	100
	S	1306,17		0,13	10 mill
KLP AksjeFremv. Markeder Mer Samfunnsansvar	P	1092,15	1 550	0,28	100
	S	1209,52		0,18	10 mill
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar P	P	1931,14	2 605	0,18	100
	S	1330,05		0,10	10 mill
KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar	P	908,83	4 053	0,20	100
	S	1056,59		0,12	10 mill
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	P	1057,12	1 659	0,10	100
	S	1065,04		0,09	10 mill
KLP Nåtid Mer Samfunnsansvar	P	1007,77	3	0,22	100
	S	1071,79		0,12	10 mill
KLP Kort Horisont Mer Samfunnsansvar	P	1105,31	186	0,22	100
	S	1125,84		0,13	10 mill
KLP Lang Horisont Mer Samfunnsansvar	P	1368,56	267	0,22	100
	S	1260,81		0,15	10 mill
KLP Framtid Mer Samfunnsansvar	P	1624,68	138	0,22	100
	S	1385,58		0,15	10 mill

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) 30.09.24	Kapital pr. 30.09.24	Årlig Forvalt- ningshonorar	Min. Kostpris
	Andelsklasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP AksjeNorge Aktiv	P	12344,39	9 885	0,75	100
	S	1225,78			
KLP AksjeGlobal Flerfaktor	P	3851,90	22 696	0,27	100
	S	1447,00			
KLP AksjeGlobal Flerfaktor Valutasikret	P	2314,76	664	0,30	100
	S	1260,25			
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	P	2089,21	2 674	0,45	100
	S	1416,02			
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	P	1791,10	2 767	0,40	100
	S	1431,57			
KLP Likviditet	P	1044,20	8 127	0,10	100
	S	1043,99			
KLP FRN	P	1101,15	2 555	0,10	100
	S	1056,21			
KLP Kort Stat	P	1044,93	3 589	0,10	100
	S	1041,89			
KLP Obligasjon 1 år	P	1061,96	1 041	0,10	100
	S	1059,21			
KLP Obligasjon 3 år	P	1049,71	1 216	0,10	100
	S	1057,69			
KLP Obligasjon 5 år	P	1264,98	2 895	0,10	100
	S	1053,84			
KLP Statsobligasjon	P	967,43	1 991	0,10	100
	S	1040,74			
KLP Kredittobligasjon	P	1087,27	4 900	0,10	100
	S	1065,78			
KLP Obligasjon Global	P	992,35	33 445	0,20	100
	S	1007,30			
KLP Obligasjon Global 3 år	P	1077,08	2 685	0,20	100
	S	1077,97			
KLP Nåtid	P	974,67	867	0,22	100
	S	1070,15			
KLP Kort Horisont	P	1164,90	202	0,22	100
	S	1140,58			
KLP Lang Horisont	P	2572,33	1 205	0,22	100
	S	1258,82			
KLP Framtid	P	2309,54	2 000	0,22	100
	S	1382,78			
Spesialfondet KLP Alfa Global Energi	S	2312,70	1 689	0,80*	1 mill
Spesialfondet KLP Alfa Global Rente	S	1042,60	1 582	0,80*	1 mill
Totalvolum			366 791		

* + 10% av verdistigningen over referanserenten, hvis verdien overstiger tidligere høyeste verdi. Fondene er kun tilgjengelig for profesjonelle kunder.

Fondenes regler for innskudd og uttak

INNSKUDD

Ved tegning av andeler før kl. 13 gis det kurs i fondet samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia Indeks, KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret, KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks, KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor og KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar der det gis neste virkedags kurs) under forutsetning av at betalingen er identifiserbar på fondets konto innen kl. 15 og at kunden har sendt inn nødvendig dokumentasjon og informasjon.

UTTAK

Ved melding før kl. 13 gis uttakskurs samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia Indeks, KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret, KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks, KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor og KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar der det gis neste virkedags kurs). Penger vil normalt være på kundens bankkonto 2-3 virkedager etter at uttaket er registrert her. Ved nyttår og spesielle hendelser kan det ta noen flere dager, men innenfor lovens krav om 10 dager. For de to spesialfondene må krav om innløsning varsles 10 virkedager før innløsning.

SVINGPRISING

Fondene bruker svingprising ved kjøp og salg av andeler. Les her for detaljer: <https://www.klp.no/fond/priser-og-vilkar/svingprising>

GENERELT

Alle oppgitte kurser og avkastningstall som publiseres, eller som kunden får oppgitt

i sine rapporter, er fratrukket årlig forvaltningshonorar (nettoavkastning).

Fondenes gebyrer eller rammevilkår kan endres av forvalteren etter regler som fastlegges av Finanstilsynet. Andelseierne varsles om endringer via e-mail forut for gjennomføringen. Det er ingen begrensning på antall uttak fra noen av fondene.

Samtlige investeringer i KLP-fondene er gjort i henhold til KLP-fondenes retningslinjer for ansvarlige investeringer.

Forbehold

Denne rapporten baserer seg på kilder som av KLP Kapitalforvaltning vurderes som pålitelige. Det er imidlertid ikke mulig å garantere at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig. Uttalelsene i rapporten reflekterer KLP Kapitalforvaltnings oppfatning på det tidspunkt de ble utarbeidet, og vi forbeholder oss retten til å endre oppfatning uten varsel. Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. KLP Kapitalforvaltning påtar seg ikke ansvar for direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, verdipapirfondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Verdien på fond som investerer i internasjonale markeder kan stige eller falle med valutasingninger.

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

Besøksadresse:

Dronning Eufemias gate 10, Oslo.

KLP KAPITALFORVALTNING AS

Postboks 400 Sentrum 0103 Oslo, Norge

www.klp.no

Sentralbord: 55 54 85 00